PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW DZIAŁOWY · JĘZYK POLSKI · KLASA 1 LO I TECHNIKUM · ZAKRES PODSTAWOWY

Dział 5. Renesans – Jan Kochanowski i Makbet

Humanizm, stoicyzm, epikureizm i horacjanizm; pieśni Kochanowskiego (Pieśń IX ks. I, Pieśń V ks. II), treny IX–XI i kryzys światopoglądowy; Szekspir „Makbet" – władza, zbrodnia, sumienie. Dziewięć kart: teoria z wzorcowymi odpowiedziami, ćwiczenia, zadania typu maturalnego, dwie kartkówki (A i B) i sprawdzian (A i B) – z kluczem i zasadami oceniania.

Karta	Temat	Zadania
1	**Renesans – Jan Kochanowski i Makbet – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka	4 zad. 13 pkt
2	**Renesans – Jan Kochanowski i Makbet – ćwiczenia** Ćwiczę umiejętności z działu	6 zad. 23 pkt
3	**Renesans – Jan Kochanowski i Makbet – zadania typu maturalnego** Polecenia i punktacja jak na maturze 2027	4 zad. 11 pkt
4	**Kartkówka 1: pieśni i treny Kochanowskiego – grupa A** 15 minut · 8 pkt	4 zad. 8 pkt
5	**Kartkówka 1: pieśni i treny Kochanowskiego – grupa B** 15 minut · 8 pkt	4 zad. 8 pkt
6	**Kartkówka 2: Makbet – grupa A** 15 minut · 9 pkt	4 zad. 9 pkt
7	**Kartkówka 2: Makbet – grupa B** 15 minut · 9 pkt	4 zad. 9 pkt
8	**Sprawdzian: Renesans – Jan Kochanowski i Makbet – grupa A** 45 minut · 27 pkt	8 zad. 27 pkt
9	**Sprawdzian: Renesans – Jan Kochanowski i Makbet – grupa B** 45 minut · 27 pkt	8 zad. 27 pkt

JAK KORZYSTAĆ Z ZESTAWU

- Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z działu i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z wyjaśnieniem – od niej warto zacząć.
- Karta 2 to ćwiczenia na tekstach, a karta 3 – zadania w formule matury 2027 (polecenia i punktacja jak w arkuszach CKE).
- Karty 4–7 to dwie kartkówki (po 15 minut), każda w grupach A i B. Karty 8–9 to sprawdzian (45 minut) w grupach A i B – te same typy zadań i ta sama punktacja, inne treści.
- Klucz na końcu zestawu zawiera odpowiedzi i zasady oceniania zadań otwartych w stylu CKE (co daje 1 pkt, a co 2 pkt).
- Osobny plik „Powtórka" zbiera najważniejsze pojęcia, lektury i konteksty, typowe błędy i test „Sprawdź się".

Materiał oryginalny. Podstawa programowa LO i technikum w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 1019). Wymagania: I.1.1, I.1.3–I.1.4, I.1.6–I.1.14, I.2.4, II.2.6, III.1.1, III.1.4, III.2.5. Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Renesans – Jan Kochanowski i Makbet – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 13 pkt

PRZYPOMNIJ SOBIE

- **Renesans** (fr. *renaissance* – odrodzenie) narodził się we Włoszech w XIV w. i trwał w Europie do końca XVI w.; w Polsce – od początku XVI w. do jego końca (panowanie Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta – „złoty wiek"). Tło epoki: wynalezienie druku (Gutenberg, połowa XV w.), odkrycia geograficzne, dzieło Kopernika *O obrotach sfer niebieskich* (1543), reformacja (Luter, 1517).
- **Humanizm** – zainteresowanie człowiekiem, jego rozumem, godnością i możliwościami (**antropocentryzm**). Humaniści wracali do źródeł (*ad fontes*) – uczyli się łaciny, greki i hebrajskiego, czytali autorów antycznych i Biblię w oryginale. Ich hasłem stały się słowa Terencjusza: „Człowiekiem jestem i nic, co ludzkie, nie jest mi obce".

Postawa	Najważniejsze myśli	Gdzie u Kochanowskiego?
stoicyzm (Zenon z Kition, Seneka)	cnota jest jedynym prawdziwym dobrem; rozum panuje nad uczuciami; spokój i jednakowa postawa w szczęściu i nieszczęściu	Pieśń IX ks. I („w cnotę własną sie ogarnę"); Tren IX – rozczarowanie tą filozofią
epikureizm (Epikur)	szczęście to przyjemność rozumiana jako brak cierpienia ciała i niepokoju duszy; umiar, przyjaźń; **nie** jest to pogoń za rozkoszą (hedonizm)	Pieśń IX ks. I – biesiada przy winie i muzyce, „Szafuj gotowym bacznie"
horacjanizm (Horacy)	*carpe diem* – chwytaj dzień; *aurea mediocritas* – złoty środek; *non omnis moriar* – nie wszystek umrę (sława poety przetrwa)	pieśni biesiadne i refleksyjne; Pieśń IX ks. I swobodnie nawiązuje do jednej z ód Horacego

- **Jan Kochanowski** (1530–1584) studiował w Krakowie, Królewcu i Padwie, był sekretarzem króla Zygmunta Augusta, a potem przez wiele lat mieszkał w Czarnolesie. Najważniejsze dzieła: *Psałterz Dawidów* (1579), *Treny* (1580), *Fraszki* (1584), *Pieśni* (wydane pośmiertnie, 1586). **Pieśń** to utwór liryczny o budowie stroficznej, wzorowany na odach Horacego; tematy: szczęście, Fortuna, cnota, sława, ojczyzna, biesiada.
- **Pieśń IX ks. I** („Chcemy sobie być radzi?") – przepis na mądre życie: cieszyć się chwilą z umiarem, nie zamartwiać się przyszłością, którą zna tylko Bóg, pamiętać o zmienności Fortuny i szukać oparcia w cnocie. **Pieśń V ks. II** („Wieczna sromota i nienagrodzona") – pieśń patriotyczna po najeździe tatarskim na Podole (1575): oskarża „nierządne" państwo i beztroską szlachtę, wzywa do ofiar na wojsko („Skujmy talerze na talery") i kończy się gorzką przeróbką przysłowia „Polak mądr po szkodzie".

- **Treny** – tren to antyczny gatunek żałobny poświęcany zmarłym zasłużonym. Kochanowski napisał cykl dziewiętnastu trenów po śmierci córki Urszuli (zm. 1579, w wieku ok. 2,5 roku) – **przełamał zasadę decorum** (stosowności tematu i stylu). W trenach IX–XI wyraża **kryzys światopoglądowy**: **Tren IX** – gorzka apostrofa do Mądrości (filozofii), która obiecywała uwolnienie od smutku, a zawiodła; **Tren X** – pytania, gdzie jest Orszula (niebo, raj, Wyspy Szczęśliwe, łódź Charona, postać słowika, czyściec) i zwątpienie „jesliś jest"; **Tren XI** – „Fraszka cnota" (słowa Brutusa): cnota i pobożność nie chronią przed nieszczęściem, rozum nie pojmie Bożych tajemnic. Z zakresu szkoły podstawowej pamiętaj treny VII (ubiory córki) i VIII (pustka w domu). Cały cykl, zakończony pocieszeniem w Trenie XIX, czyta się w zakresie rozszerzonym.
- **William Szekspir** (1564–1616) – angielski dramatopisarz epoki renesansu, związany z teatrem elżbietańskim (teatr The Globe). *Makbet* powstał ok. 1606 r. Cechy **dramatu szekspirowskiego**: brak zasady trzech jedności (akcja w wielu miejscach i w długim czasie), łączenie tragizmu i komizmu (scena z pijanym odźwiernym), wielowątkowość, elementy fantastyczne (czarownice, duch Banka), przemoc pokazana na scenie, bohater złożony psychologicznie.
- ***Makbet* – przebieg zdarzeń:** czarownice witają zwycięskiego wodza Makbeta jako tana Glamis, tana Kawdoru i przyszłego króla, a Bankowi zapowiadają, że będzie ojcem królów → Makbet zostaje tanem Kawdoru → namawiany przez żonę zabija śpiącego króla Dunkana w swoim zamku → zostaje królem → nasyła zabójców na Banka (syn Banka, Fleance, ucieka) → na uczcie widzi ducha Banka → zjawiska wywołane przez czarownice: „Lękaj się Makdufa", nikt zrodzony z kobiety go nie zmoże, nie zginie, póki las Birnam nie pójdzie na Dunzynan → mord na żonie i dzieciach Makdufa → obłęd i śmierć Ledy Makbet → żołnierze Malkolma idą z gałęziami z lasu Birnam → Makduf, „przedwcześnie z łona matki" wydobyty, zabija Makbeta; królem zostaje Malkolm, syn Dunkana.
- **Problematyka *Makbeta***: władza i jej demoralizująca siła; zbrodnia rodzi kolejne zbrodnie; sumienie (halucynacje, bezsenność, obłęd); los czy wolna wola (czarownice zapowiadają, ale nie zmuszają); dwuznaczność świata („Szpetność upięknia, piękność szpeci"); motywy krwi i ciemności; **theatrum mundi** – życie jako przedstawienie („Nędznym aktorem").

PRZYKŁADY Z WYJAŚNIENIEM

Przykład 1. Wyjaśnij, na czym polega kryzys światopoglądowy wyrażony w trenach IX–XI.

Podmiot liryczny – renesansowy humanista, który ufał rozumowi, cnocie i filozofii stoickiej – po śmierci córki traci te oparcia: mądrość nie uchroniła go przed rozpaczą (Tren IX), nie wie, co dzieje się z duszą dziecka (Tren X), a cnota i pobożność okazują się „fraszką" wobec nieszczęścia (Tren XI).

Jak myśleć: nazwij wartość, w którą podmiot wierzył, i pokaż, jak zawiodła – po jednym przykładzie z każdego trenu.

Przykład 2. Czy Makbet jest tylko ofiarą przepowiedni czarownic? Rozstrzygnij i uzasadnij.
Nie. Czarownice zapowiadają mu koronę, ale nie każą zabijać – decyzję o zamordowaniu Dunkana podejmuje sam, ulegając ambicji i namowom żony. Kolejne zbrodnie (zabójstwo Banka, mord na rodzinie Makdufa) popełnia już z własnej woli, by utrzymać władzę.
Za co CKE daje punkt: za rozstrzygnięcie i uzasadnienie oparte na faktach z dramatu; błąd rzeczowy (np. „Makbeta zabija Banko") = 0 pkt.

Przykład 3. Wskaż w Pieśni IX ks. I jedno nawiązanie do epikureizmu i jedno do stoicyzmu.
Epikureizm: zachęta do biesiady przy winie i muzyce, ale z umiarem („Szafuj gotowym bacznie") – radość z tego, co mamy. Stoicyzm: „w cnotę własną sie ogarnę" – gdy Fortuna odbierze szczęście, oparciem pozostanie cnota, której los nie odbierze.
Jak myśleć: nazwa filozofii + cytat + wyjaśnienie, co cytat mówi o postawie wobec życia.

ZADANIA

Zadanie 1. Przyporządkuj myślom postawy lub źródła, z których pochodzą. Wpisz literę obok numeru. Jedna odpowiedź jest zbędna. ___ / 4 pkt

1. Cnota jest jedynym prawdziwym dobrem, a rozum ma panować nad uczuciami.	a) stoicyzm
2. Szczęście to brak cierpienia ciała i niepokoju duszy, osiągany dzięki umiarowi.	b) epikureizm
3. Korzystaj z dnia, bo przyszłość jest niepewna.	c) horacjańskie *carpe diem*
4. Człowiekiem jestem i nic, co ludzkie, nie jest mi obce.	d) humanizm (słowa Terencjusza)
	e) teocentryzm

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 2. Uzupełnij zdania. ___ / 4 pkt

1. Treny Jan Kochanowski poświęcił zmarłej córce _____.
2. Pieśń V z Ksiąg wtórych powstała po najeździe tatarskim na _____.
3. Tragedię *Makbet* napisał _____.
4. Makbeta i Banka witają po bitwie trzy _____.

Zadanie 3. Co oznacza horacjańska zasada *aurea mediocritas*? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. chwytaj dzień – ciesz się chwilą
B. nie wszystek umrę – sława poety przetrwa
C. złoty środek – umiar we wszystkim
D. pamiętaj o śmierci – myśl o zbawieniu

Renesans – Jan Kochanowski i Makbet – ćwiczenia

KARTA 2/9

Ćwiczę umiejętności z działu

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 23 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.

___ / 7 pkt

Pieśń IX (Księgi pierwsze)

Chcemy sobie być radzi?
Rozkaż, panie, czeladzi,
Niechaj na stół dobrego wina przynaszają,
A przy tym w złote gęśli albo w lutnią grają.

Kto tak mądry, że zgadnie,
Co nań jutro przypadnie?
Sam Bóg wie przyszłe rzeczy, a śmieje sie z nieba,
Kiedy sie człowiek troszcze więcej, niżli trzeba.

Szafuj gotowym bacznie;
Ostatek, jako zacznie,
Tak Fortuna niech kona: raczy li łaskawie,
Raczy li też inaczej; my siedziem w jej prawie.

U Fortuny to snadnie,
Że kto stojąc upadnie;
A który był dopiero u niej pod nogami,
Patrzajże go po chwili, a on gardzi nami.

Wszystko sie dziwnie plecie
Na tym tu biednym świecie;
A kto by chciał rozumem wszystkiego dochodzić,
I zginie, a nie będzie umiał w to ugodzić. […]

Chwalę szczęście stateczne;
Nie chce li też być wieczne,
Spuszczę, com wziął, a w cnotę własną sie ogarnę
I uczciwej chudoby bez posagu pragnę.

Objaśnienia: *być radzi* – weselić się; *czeladź* – służba; *gęśli* – gęśle, dawny instrument smyczkowy; *troszcze* – troszczy; *szafuj gotowym bacznie* – rozważnie korzystaj z tego, co masz; *ostatek… niech kona* – resztę niech Fortuna dokończy; *raczy li… raczy li* – czy zechce… czy; *siedziem w jej prawie* – podlegamy jej władzy; *snadnie* – łatwo; *stojąc* – stojący; *dopiero* – przed chwilą; *dochodzić* – dociekać; *stateczne* – trwałe; *spuszczę, com wziął* – oddam, co dostałem; *chudoba* – skromny majątek.

Jan Kochanowski, *Pieśń IX* (Księgi pierwsze), fragment, tekst według wydania Wolnych Lektur (wolnelektury.pl) (domena publiczna).

1.1. Wyjaśnij, do czego zachęca podmiot liryczny w strofie 1. Nazwij postawę filozoficzną, z którą łączy się ta zachęta.

___ / 2 pkt

1.2. Na podstawie strof 2.–4. wyjaśnij, dlaczego człowiek nie powinien nadmiernie troszczyć się o przyszłość. ___ / 2 pkt

1.3. Wyjaśnij sens wersów „Spuszczę, com wziął, a w cnotę własną sie ogarnę / I uczciwej chudoby bez posagu pragnę". Nazwij filozofię, do której nawiązują. ___ / 2 pkt

1.4. Kogo lub co uosabia w pieśni Fortuna? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. mądrość, która doradza poecie
B. bogactwo zdobyte pracą
C. ojczyznę zagrożoną przez wrogów
D. zmienny, nieprzewidywalny los

Zadanie 2. Przyporządkuj myśli do postawy filozoficznej. Wpisz je do właściwej kolumny. ___ / 6 pkt

jednakowy spokój w szczęściu i w nieszczęściu radość z biesiady w gronie przyjaciół
cnota jako jedyne trwałe dobro umiar w korzystaniu z przyjemności
panowanie rozumu nad uczuciami unikanie cierpienia i niepokoju

stoicyzm	epikureizm

Zadanie 3. Przeczytaj pytanie ojca z Trenu X: „Orszulo moja wdzięczna, gdzieś mi sie podziała?". Wymień **dwa wyobrażenia zaświatów, które przywołuje, i wyjaśnij, o czym świadczy ich mnogość.** ___ / 2 pkt

Zadanie 4. Przeczytaj apostrofę z Trenu IX: „Kupić by cię, mądrości, za drogie pieniądze". Wyjaśnij, dlaczego ta pochwała jest gorzka. Wskazówka: porównaj obietnice mądrości z zakończeniem trenu. ___ / 2 pkt

Renesans – Jan Kochanowski i Makbet – zadania typu maturalnego

Polecenia i punktacja jak na maturze 2027

KARTA 3/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 11 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.

___ / 4 pkt

Tren XI

«Fraszka cnota», powiedział Brutus porażony.
Fraszka, kto sie przypatrzy, fraszka z każdej strony.
Kogo kiedy pobożność jego ratowała?
Kogo dobroć przypadku złego uchowała?
Nieznajomy wróg jakiś miesza ludzkie rzeczy,
Nie mając ani dobrych, ani złych na pieczy.
Kędy jego duch więnie, żaden nie ulęże:
Praw li, krzyw li, bez braku każdego dosięże.
A my rozumy swoje przedsię udać chcemy,
Hardzi miedzy prostaki, że nic nie umiemy.
Wspinamy sie do nieba, Boże tajemnice
Upatrując, ale wzrok śmiertelnej źrzenice
Tępy na to; sny lekkie, sny płoche nas bawią,
Które sie nam podobno nigdy nie wyjawią.
Żałości, co mi czynisz? Owa już oboje
Mam stracić — i pociechę, i baczenie swoje?

Objaśnienia: *fraszka* – drobiazg, rzecz bez wartości; *Brutus porażony* – pokonany Brutus, rzymski obrońca republiki i cnót, który po klęsce odebrał sobie życie; *uchowała* – ocaliła; *nieznajomy* – nieznany; *na pieczy* – w opiece; *więnie* – zawieje; *nie ulęże* – nie ukryje się; *praw li, krzyw li* – czy sprawiedliwy, czy niesprawiedliwy; *bez braku* – bez wyjątku; *przedsię* – mimo to; *udać* – przedstawić jako coś cennego; *hardzi miedzy prostaki, że nic nie umiemy* – dumni wśród prostaków, choć nic nie umiemy; *źrzenice* – źrenicy; *płoche* – marne; *bawią* – zwodzą; *owa* – oto; *baczenie* – rozsądek.

Jan Kochanowski, *Tren XI*, tekst według wydania Wolnych Lektur (wolnelektury.pl) (domena publiczna).

1.1. Rozstrzygnij, czy podmiot liryczny Trenu XI wierzy jeszcze, że cnota chroni człowieka przed nieszczęściem. Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do tekstu.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 3. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 4 pkt

Makbet

Makbet. Dawno już smaku trwogi zapomniałem.
Był czas, gdym drętwiał, słysząc głos puszczyka,
Gdy przy słuchaniu powieści o strachach
Włos mi się jeżył i prężył na głowie,
Jakby był żywy; czas ten prędko minął,
Przeładowałem się okropnościami,
Spoufalone z zgrozą zmysły moje
Stępiały na wpływ wrażeń.

Sejton powraca.
Co znaczyły
Te krzyki?
Sejton. Panie, królowa umarła!

Makbet. Powinna była umrzeć nieco później,
Czego się było tak spieszyć z tą wieścią?
Ciągle to jutro, jutro i znów jutro
Wije się w ciasnem kółku od dnia do dnia,
Aż do ostatniej głoski czasokresu,
A wszystkie wczora, to były pochodnie,
Które głupocie naszej przyświecały
W drodze do śmierci. Zgaśnij, wątłe światło!
Życie jest tylko przechodnim półcieniem,
Nędznym aktorem, który swoją rolę
Przez parę godzin wygrawszy na scenie,
W nicość przepada, powieścią idyoty,
Głośną, wrzaskliwą, a nic nie znaczącą.

Sytuacja: zamek Dunzynan otaczają wojska Malkolma i Makdufa; zza sceny dobiega krzyk kobiet. Objaśnienia: *puszczyk* – sowa; *spoufalone z zgrozą* – oswojone z grozą; *czasokres* – czas wyznaczony człowiekowi; *idyota* – idiota (pisownia dawna).

William Szekspir, *Makbet*, przeł. Józef Paszkowski, akt V, scena 5 (tekst według wydania z 1908 r. w Wikiźródłach, pl.wikisource.org) (domena publiczna).

3.1. Wyjaśnij, jaki obraz ludzkiego życia wyłania się z monologu Makbeta. Odwołaj się do dwóch metafor. ___ / 2 pkt

3.2. Wyjaśnij, co reakcja Makbeta na wiadomość o śmierci żony mówi o zmianie, jaka w nim zaszła. Odwołaj się do pierwszej wypowiedzi Makbeta. ___ / 1 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Kartkówka 1: pieśni i treny Kochanowskiego – grupa A

KARTA 4/9

15 minut · 8 pkt

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 8 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 2 pkt

Tren VIII

Wielkieś mi uczyniła pustki w domu moim,
Moja droga Orszulo, tym zniknienim swoim.
Pełno nas, a jakoby nikogo nie było:
Jedną maluczką duszą tak wiele ubyło.
Tyś za wszytki mówiła, za wszytki śpiewała,
Wszytkiś w domu kąciki zawżdy pobiegała.
Nie dopuściłaś nigdy matce sie frasować
Ani ojcu myśleniem zbytnim głowy psować;
To tego, to owego wdzięcznie obłapiając
I onym swym uciesznym śmiechem zabawiając.
Teraz wszytko umilkło, szczere pustki w domu,
Nie masz zabawki, nie masz rośmiać sie nikomu.
Z każdego kąta żałość człowieka ujmuje,
A serce swej pociechy darmo upatruje.

Objaśnienia: *zniknienie* – zniknięcie, odejście; *wszytki* – wszystkich; *zawżdy* – zawsze; *frasować się* – martwić się; *obłapiając* – obejmując; *uciesny* – radosny; *rośmiać* – rozśmieszyć; *ujmuje* – ogarnia; *upatruje* – wypatruje, szuka.

Jan Kochanowski, *Tren VIII*, tekst według wydania Wolnych Lektur (wolnelektury.pl) (domena publiczna).

1.1. Wskaż antytezę w wersach 3.–4. i wyjaśnij jej funkcję. ___ / 1 pkt

1.2. Wyjaśnij, jaki obraz Urszuli wyłania się z trenu. ___ / 1 pkt

Zadanie 2. Oceń prawdziwość zdań. Wpisz P (prawda) albo F (fałsz). ___ / 3 pkt

1. W Trenie IX podmiot dziękuje mądrości, która uchroniła go przed rozpaczą.	**P**	**F**
2. W Trenie X ojciec pyta, gdzie po śmierci przebywa jego córka.	**P**	**F**
3. Tren XI zaczyna się od słów przypisywanych Brutusowi.	**P**	**F**

Podgląd • Pierwsza Ławka

Sprawdzian: Renesans – Jan Kochanowski i Makbet – grupa A

45 minut · 27 pkt

KARTA 8/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 27 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.

___ / 4 pkt

Pieśń V (Księgi wtóre)

Skujmy talerze na talery, skujmy,
A żołnierzowi pieniądze gotujmy.
Inszy to darmo po drogach miotali,
A my nie damy, bychmy w cale trwali?

Dajmy, a naprzód dajmy! Sami siebie
Ku gwałtowniejszej chowajmy potrzebie.
Tarczej niż piersi pierwej nastawiają,
Pozno puklerza przebici macają.

Cieszy mię ten rym: «Polak mądr po szkodzie»;
Lecz jesli prawda i z tego nas zbodzie,
Nową przypowieść Polak sobie kupi,
Że i przed szkodą, i po szkodzie głupi.

Pieśń powstała po najeździe tatarskim na Podole w 1575 r. Objaśnienia: *skujmy talerze na talery* – przekujmy srebrne naczynia na monety; *inszy* – inni; *darmo… miotali* – trwonili bez celu; *bychmy w cale trwali* – abyśmy przetrwali jako państwo; *naprzód* – najpierw; *sami siebie… chowajmy* – siebie samych zachowajmy na czas większego zagrożenia; *tarczej* – tarcze; *puklerz* – mała tarcza; *zbodzie* – strąci, pozbawi; *przypowieść* – przysłowie.

Jan Kochanowski, *Pieśń V* (Księgi wtóre), trzy ostatnie strofy, tekst według wydania Wolnych Lektur (wolnelektury.pl) (domena publiczna).

1.1. Na podstawie fragmentu *Pieśni V* Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

___ / 1 pkt

1. Podmiot liryczny wzywa, by przeznaczyć srebrne naczynia na żołd dla wojska.	**P**	**F**
2. Podmiot uważa, że najpierw trzeba walczyć osobiście, a pieniądze dać dopiero później.	**P**	**F**
3. Pieśń kończy się gorzką przestrogą przed lekkomyślnością Polaków.	**P**	**F**

1.2. Wyjaśnij, jak podmiot liryczny przekształca przysłowie „Polak mądr po szkodzie” i czemu to służy.

___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Renesans – Jan Kochanowski i Makbet – kartkówki, sprawdzian, powtórka – język polski, kl. 1 LO (zakres podstawowy)

Podgląd pokazał 11 z 36 stron. Pełna wersja: 36 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Renesans – Jan Kochanowski i Makbet – najważniejsze wiadomości – 4 zadania, 13 pkt
- Karta 2: Renesans – Jan Kochanowski i Makbet – ćwiczenia – 6 zadań, 23 pkt
- Karta 3: Renesans – Jan Kochanowski i Makbet – zadania typu maturalnego – 4 zadania, 11 pkt
- Karta 4: Kartkówka 1: pieśni i treny Kochanowskiego – grupa A – 4 zadania, 8 pkt
- Karta 5: Kartkówka 1: pieśni i treny Kochanowskiego – grupa B – 4 zadania, 8 pkt
- Karta 6: Kartkówka 2: Makbet – grupa A – 4 zadania, 9 pkt
- Karta 7: Kartkówka 2: Makbet – grupa B – 4 zadania, 9 pkt
- Karta 8: Sprawdzian: Renesans – Jan Kochanowski i Makbet – grupa A – 8 zadań, 27 pkt
- Karta 9: Sprawdzian: Renesans – Jan Kochanowski i Makbet – grupa B – 8 zadań, 27 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z komentarzem.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/polski-liceum-klasa-1-dzial-05-renesans-jan-kochanowski-i-makbet